

Blauw onderwijs

‘Varen is de leukste les’

Groen onderwijs op het water, dat verwacht je niet. Maar voor het onderdeel watersport gaan Clusius-leerlingen Sport, recreatie en toerisme het IJsselmeer op. Vandaag is dat voor een zeilinstructie.

“We zijn flink nat geworden,” vertellen Daniël, Rick en Mike. Ze hebben ’s ochtends een uurtje gezeild met de *Footloose*. Met instructie van Bert van der Vecht, docent recreatie op het mbo in Hoorn, Clusius College. Terwijl Van der Vecht nu met Sven en Stan overstag gaat, wachten de drie in de deinende rubberboot. In de Enkhuizer jachthaven waar nog een paar toeristen in de weer zijn. Watersport, dat is een van de acht thema’s in de opleiding Sport, Recreatie & Toerisme. Alle leerlingen, of ze nu de tweejarige, driejarige of vierjarige doen, krijgen daarbinnen hetzelfde programma. In groepjes van ongeveer vijf. Van der Vecht wacht ze ’s ochtends om 9 uur op.

Het schooljaar is net begonnen. Op woensdagen gaan de tweedejaars recreatieleerlingen, dit jaar veertien in totaal, varen. Dat is dan niet alleen zeilen, maar ook manoeuvreren, hijsen en heffen van de boten, slepen, afmeren en het dagelijks onderhoud. Vandaag is voor hen de eerste praktijkdag.

Aan het eind van de ochtend staat Van der Vecht aan de waterkant bij het station van Enkhuizen. Hij hapt in een per-

zik. De jongens lunchen nog bij het havenkantoor, een paar kilometer verder. Van der Vecht geeft me een zwemvest, we stappen in de rubberboot en varen erheen. Door het centrum van het stadje, waar Van der Vecht op de toeristische hoogtenpunten wijst. De Drommedaris en het Zuiderzeemuseum, en de bruggetjes, huisjes, pleintjes en ook de havens.

Los

De zon schijnt volop en er staat een behoorlijke wind. Ideaal zeilweer. “Het is

didactisch niet verantwoord om met het leukste te beginnen”, zegt Van der Vecht. “Maar volgende week regent het misschien. Dan kunnen we beter oefenen met manoeuvreren, afmeren en andere scheepshandelingen.”

Staande achter het roer, stuurt hij de rubberboot de golven in, net op het IJsselmeer, en geeft gas. Ik word achteruit tegen de stoel gedrukt en houd me stevig vast. De boot danst over de golven. De voorkant van de boot, een meter of vier lang, komt steeds schuin omhoog

Daniël (stuur), Mike (zwaaiend) en Rick wachten in de CC Splash in de haven van Enkhuizen

en daalt dan met een klap op het wateroppervlak. “Hij springt behoorlijk, niet?” roept Van der Vecht. “Net, met de jongens, kwamen we even helemaal los.”

Spectaculair! Dit is wel even iets anders dan grasmaaien of onkruid wieden. “Varen is de leukste les”, beamen Daniël, Rick en Mike als we even later voor anker liggen. Niet zo heel verrassend.

CC Splash

Acht weken lang krijgen ze les in dit

Sport, recreatie en toerisme

Sport, recreatie en toerisme, een opleiding voor een baan in de recreatiesector voor mensen die van activiteit en veelzijdigheid houden. Aldus de brochure. Je repareert de fietsenstalling, zorgt dat de wandelpaden goed onderhouden zijn en dat de speeltuin veilig is. Je onderhoudt het groen, verhelpt problemen met het sanitair of je organiseert een zeilkamp.

De opleiding is volgens de opleidingscoördinator van Clusius College Hoorn gericht op doeners die het ‘geweldig vinden om mensen een goede tijd te bezorgen’.

Omgaan met gasten is dan ook een belangrijk onderdeel, en verder bestaat de basis van de opleiding uit sport en spel, techniek, onderhoud groen en veiligheid en hygiëne. Watersport is vervolgens maar een van de richtingen. Andere zijn bijvoorbeeld Groen en Techniek, Greenkeeper, Adventure, Toerisme en Events. De opleiding wordt weliswaar op negen aoc's en zeventien scholen gegeven, maar in andere regio's zijn vaak weinig jachthavens en is de opleiding meer gericht op camping, golfbaan of recreatiepark.

thema. Niet alleen van Van der Vecht, van origine docent techniek, maar bijvoorbeeld ook de docent wiskunde stemt zijn lesinhoud op het thema af. De leerlingen krijgen opdrachten. De acht weken worden afgesloten met een prestatie, vertelt Van der Vecht. Die mogen ze doen als het portfolio op orde is. Opdrachten zijn dan bijvoorbeeld afmeren van een jacht in de box, langs zij van een kade, slepen van een jacht met motorpech, varen op de motor of varen op het onderzeil. Er zijn ook theorieopdrachten. Over de Arbo-eisen van in en uit het water hijsen van schepen, de indeling van een jachthaven en hoe te handelen als er bijvoorbeeld brand of olie lekkage in de haven is.

“Deze week moesten ze hoofdstuk 1 van de theorie voor het vaarbewijs bestuderen. Een algemeen verhaal over water, regels en boten. Ze leren ook wat een schip is, wat een kunstwerk is en allerlei nautische termen zoals landvast en schoot. Daar krijgen ze straks een toets over.”

De Clusius-leerlingen gebruiken de boten die de school een paar jaar geleden heeft aangeschaft. De *Footloose*, een zeilboot met kajuit van een meter of zes lengte, die volgens Daniël, degene in deze groep met de meeste zeilervaring, maximaal twaalf knopen haalt. En de *CC Splash*, de gemotoriseerde rubberboot die wel dertig zeemijlen in een uur kan afleggen. Of gerekend over asfalt, 55 kilometer per uur.

“Die zou ik wel eens willen huren”, zegt Daniël. Goedkeurend tikt hij op de rand van de boot. “Dan zou ik bij Edam een tochtje willen maken.” Maar je hebt dan wel een vaarbewijs nodig. Zoals voor elke boot die (motorisch) een snelheid van meer dan 20 knopen haalt, of langer is dan 15 meter.

Rollenspel

Examineren voor het vaarbewijs, wat best handig is als je op een jachthaven werkt, kan het Clusius College niet. Maar de jongens zien dat alle vijf wel zitten. “Ik behandel de theorie en de praktijk ervan”, zegt Van der Vecht. “Een vaarbewijs moet je dan als je dat zou willen, bij de ANWB halen. Net als een rijbewijs.”

Een belangrijk onderdeel voor leerlingen die later wellicht op een jachthaven gaan werken, is het hijsen van de schepen. Normaal gesproken gebeurt dat in het najaar, zodra het vaarseizoen op z'n einde loopt. “Hoe werkt dat met een kraan, hoe haal je de mast van het schip, hoe zet je de boot op de trailer en hoe maak je het onderste deel schoon? We doen dat in een rollenspel. Dan zijn zij havenmeester en dan ben ik de eigenaar van de boot.”

In de winter worden de Clusiusboten dan naar de school in Hoorn gebracht. En in het voorjaar gaan ze weer terug.

Waterervaring

Daniël en Rick hebben vaker gezeild,

Bert van der Vecht legt uit hoe je het zeil opbergt

maar ze hebben allemaal wel eens op een boot gezeten. Het hele groepje van vijf. Sven van Deelen (18), Mike Peetoom (18), Rick Mol (17), Stan Rotgans (18) en Daniël Mars (17).

Ze hebben om verschillende redenen voor recreatie gekozen. Sven heeft bijvoorbeeld een tijdje bij de reddingsbrigade gezeten. Strandbewaking. Stan dacht aanvankelijk aan boswachter, maar, realiseerde hij zich, de perspectieven om dat dan ook echt te worden, zijn niet zo groot. En Mike, onder meer fanatiek voetballer op het veld en in de zaal, kwam af op het sportonderdeel. Hij wilde eerst bij het korps mariniers, maar is helemaal om. “Dit is het gewoon: afwisselend en veel praktijk. Van praktijk leer je toch het meeste.”

Daniël, iemand met zoals hij zegt, “meer dan gemiddelde waterervaring”, deed eerst havo, maar dat viel hem tegen. Hij wilde meer praktijk en kwam nu vooral voor het onderdeel watersport naar Clusius. Rick ten slotte had een vmbo-stage gedaan bij Sprookjeswonderland, een recreatiepark in Enkhuizen, en vond de technische kant ervan heel aantrekkelijk. “Ik weet nog niet hoe ik verder ga”, zegt hij. “Maar ik zie twee mogelijkheden: techniek van de recreatie en sportvisserij.”

Snoeisel

Een beetje gespannen stappen Sven en Stan in de zeilboot. Hoe gaat dat met die golven en die wind? Hoe houd je zo’n boot in je macht? Ze scheren even later hard tegen de wind in. Ieder een van de lijnen van de beide zeilen aantrekkend. Voordat Daniël, Rick en Mike me op de steiger afzetten, vertellen ze over hun recreatiestages. Bij De Compagniehaven, waar we nu liggen, lopen twee meisjes van Clusius College stage. En ook het Zuiderzeemuseum, waarvan er af en toe een boot voorbij komt varen, biedt stageplekken. “Lijkt me best leuk”, zegt Daniël.

Mike zat vorig jaar twee dagen per week op een camping en dat beviel goed. Maar voor Rick, bij een recreatiepark, viel het tegen. “Het was veel van hetzelfde. Ik heb heel veel snoeisel geruimd.” Ook Daniël, die nu op een jachthaven werkt, is niet helemaal tevreden over zijn campingstage van vorig jaar. “Een goed stagebedrijf, maar het was mij teveel groen. Daar kwam ik niet voor. En er was eigenlijk niemand die goed kon uitleggen.” Ze zijn wel tevreden over Hoorn. “Het is een kleine opleiding en er is veel persoonlijk contact met de leraren. Dan kan het bijna niet mislukken.”

Blauw

De uitleg op school ging tot nog toe over boten en techniek, over de kiel, de snelheid en het water. Wat leer je dan nog op zo’n relaxte zeildag, vraag ik aan Daniël en Rick. De meest ervaren zeilers. “Je leert toch altijd wat,” zeggen ze. Rick buigt over de rand van de boot en trekt het anker op. Hij veegt de modder eraf. Daniël, aan het roer, gespt zijn zwemvest vast aan een veiligheidskoord op de boot (het ‘dodemanskoord’, waardoor de motor afslaat als hij overboord zou vallen). We varen kort langs de boeien die de uitgang van de haven markeren. “Dit is wel illegaal hoor”, lacht Rick. “Zo zonder vaarbewijs.” Hij waarschuwt: “Je mag in de haven niet harder dan 9.” Meteen mindert Daniël vaart en even later sta ik op de steiger. Sport, recreatie en toerisme is misschien een opleiding aan de rand van het groene spectrum. Niet gedacht dat je zeilinstructie zou kunnen krijgen op een aoc. Zo blauw als wat. En na dit onderdeel is bouwen voor deze leerlingen het volgende thema. Een keukenblok in elkaar zetten en het sanitair repareren. Grijs. Misschien is het bij deze opleiding sterker, maar geen enkele groenopleiding kan ook volledig groen zijn. Never!